Súd:	Krajský súd Bratislava
Spisová značka:	9Co/158/2011
Identifikačné číslo súdneho spisu:	1011897248
Dátum vydania rozhodnutia:	17. 01. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Roman Huszár
ECLI:	ECLI:SK:KSBA:2013:1011897248.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Romana Huszára a členiek senátu JUDr. Magdalény Florekovej a JUDr. Zuzany Posluchovej v právnej veci navrhovateľa : C.. R. V., V. P. Č.. XX, V., zast. JUDr. Milanom Škultétym, advokátom, Ul. 29 augusta č. 5, Bratislava, proti odporcom : 1/ FOTO Badinka s.r.o. „v likvidácii", so sídlom Kozačekova 6, Zvolen, 2/ Y. X., V. H.. F. XX/XXX, Y. O., zast. JUDr. Adriánom Suchánkom, advokátom, Grösslingova 6-8, Bratislava, o ochranu osobnosti s návrhom na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch, na odvolanie odporcu 2/ proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV č. k. 8Coch 12/2002 -333 zo dňa 24. mája 2006, v pomere hlasov 3 : 0, takto

r o z h o d o l :

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa povinnosti odporcu 2/ zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy p o t v r d z u j e.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd uložil odporcom 1/, 2/ povinnosť zdržať sa zásahov do práva navrhovateľa na ochranu osobnosti, spočívajúcich v rozširovaní, predaji a ďalšom vydaní publikácie autora Y.Š. X. s názvom „P. R. V.", a to v akejkoľvek podobe a jazykovej verzii. Odporcovi 1/ uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 150.000,- Sk, a odporcovi 2/ povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 800.000,- Sk, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku (navrhovateľ sa domáhal priznania nemajetkovej ujmy voči odporcovi 1/ vo výške 2.000.000,- Sk, a voči odporcovi 2/ vo výške 5.000.000,- Sk) prvostupňový súd návrh zamietol.

Rozhodnutie odôvodnil tým, že vykonaným dokazovaním zistil, že odporca 2/ je autorom predmetnej knihy a odporca 1/ jej vydavateľom. Rozsudkom Okresného súdu Zvolen z 24. mája 2005 č.k. 4 T 179/2003-262 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. októbra 2005 sp. zn. 2 To 174/2005 bol odporca 2/ právoplatne odsúdený pre trestný čin ohovárania. Vo výroku trestného rozsudku bolo konštatované, že odporca 2/ ako autor knihy P. R. V. uviedol v knihe nepravdivé údaje, keď navrhovateľa označil za zlodeja, klamára, podvodníka. Ďalej v knihe tvrdil, že navrhovateľ vytuneloval spoločnosť PROFERTA, antidatumoval dokumenty spoločnosti AGROFERT, ktorú získal podvodným konaním, naznačil záujem navrhovateľa na odstránení L. Y., s tým, že C.. R. V. mal v držbe a dokonca obchodoval so zmenkami L. Y.. Na viacerých miestach knižnej publikácie uviedol, že navrhovateľ sa dopustil podplácania, krádeží nehnuteľností, daňových podvodov, podvodov vo výberových konaniach a pri privatizáciách, že financoval rôzne politické strany v Čechách a na Slovensku a taktiež uviedol celý rad ďalších rôznych fabulácií o osobe navrhovateľa. Tým znevážil a ohrozil vážnosť navrhovateľa, poškodil jeho občiansku česť, rodinné a obchodné vzťahy ako významného bezúhonného podnikateľa a občana. Súd ďalej zistil, že kniha vyšla v náklade 1500 ks v slovenskej verzii a 2000 ks v českej verzii; bola preukázateľne zakúpená nezanedbateľným množstvom čitateľov v kníhkupectve a ďalšie osoby ju dostali k dispozícii bezodplatne v Českej republike. Okresný súd Bratislava IV uznesením

z 10. októbra 2002 č.k. 8 Coch 9/2002-16 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 12. novembra 2003 sp. zn. 10 Co 275/2003 uložil odporcom 1/, 2/ zdržať sa ďalších zásahov do práva navrhovateľa na ochranu osobnosti, spočívajúcich v rozširovaní, predaji a ďalšom vydaní publikácie „P. R. V.“ a to v akejkoľvek podobe a jazykovej verzii, nenakladať s autorskými právami publikácie, stiahnuť túto publikáciu z obchodnej siete a z miest určených na vypožičiavanie slovenských diel.

Súd prvého stupňa dospel k záveru, že vyššie uvedené tvrdenia obsiahnuté v knihe, sú spôsobilé privodiť navrhovateľovi ujmu na jeho osobnostných právach. Vychádzajúc najmä zo skutkového stavu ustáleného v trestnom konaní, z ktorého z úradnej povinnosti vychádzal, mal za to, že predmetné tvrdenia sú tvrdeniami nepravdivými a difamujúceho charakteru, preto žalobe čiastočne vyhovel. Pokiaľ ide o uloženie povinnosti stiahnuť publikácie z obchodnej siete a miest určených na vypožičiavanie slovesných diel, uviedol, že splnenie takejto povinnosti by si vyžadovalo spolupôsobenie tretích subjektov, ktoré nie sú týmto rozhodnutím viazané, takýto výrok by bol preto nevykonateľný, z ktorého dôvodu návrh v tejto časti zamietol. Rovnako zamietol návrh aj v časti o uloženie povinnosti nenakladať s autorskými právami k predmetnej knihe ako nedôvodný. Súd ďalej zistil okolnosti, z ktorých je zrejmé, že poskytnutie primeraného zadosťučinenia nemôže efektívne zmierniť následky zásahu do osobnostných práv, dotknutej osobe treba priznať aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch voči obom odporcom. Túto sumu určil vo výške 150.000,- Sk vo vzťahu k odporcovi 1/ a vo výške 800.000,- Sk vo vzťahu k odporcovi 2/, vo zvyšku návrh zamietol. Zohľadnil pritom podiel odporcov na vydaní a distribúcii knihy, správanie sa odporcov po vydaní predbežného opatrenia. Odporca 1/ v nadväznosti na žiadosť navrhovateľa a na nariadené predbežné opatrenie vykonal všetky dostupné kroky za účelom stiahnutia danej publikácie zo Slovenskej národnej knižnice v Martine, čo bolo jediné miesto, kam odporca 1/ sám knihu distribuoval a zároveň prejavoval ochotu a snahu celú vec urovnať. Odporca 2/, ktorý je autorom knihy, napísal ju z vlastnej iniciatívy, zastupoval spoločnosť MOVEX s.r.o., ktorá si u odporcu 1/ objednala vydanie knihy, pričom v zmluve o dielo prebral na seba formálne zodpovednosť za pravdivosť obsahu publikácie. Po vydaní knihy tiež zabezpečoval aj distribúciu a odovzdanie výtlačkov knihy spoločnosti SLOVASTORE, s.r.o., na ďalšie rozširovanie knihy do obchodnej siete. Odporca 2/ aj vo nariadení predbežného opatrenia nepodnikol žiadne kroky smerujúce na stiahnutie knihy z predaja a distribúcie, naopak, vykonával úkony smerujúce k ďalšiemu šíreniu knihy medzi čitateľov.

Po právnej stránke oprel súd prvého stupňa svoje rozhodnutie o ust. § 11, § 13 Obč.zák. Dospel k záveru, že tvrdenia obsiahnuté v knihe sú spôsobilé privodiť navrhovateľovi ujmu na jeho osobnostných právach. Vychádzajúc zo skutkového stavu ustáleného predovšetkým v trestnom konaní, uzavrel, že predmetné tvrdenia sú tvrdeniami nepravdivými a zároveň majú difamačný charakter. Verejné nepravdivé označenie určitej osoby za osobu, zúčastnenú na obchodných machináciách zameraných na prelievanie peňazí, daňových podvodoch, účasti na pochybných výberových konaniach a privatizáciách, tunelovaní, krádeže, označenie za osobu, majúcu záujem na odstránení L. Y., je nepochybne spôsobilé zasiahnuť do cti a ľudskej dôstojnosti takejto osoby. Ide totiž o také konanie, ktoré je nielen kategoricky zakázané a trestnoprávne postihované štátom, ale absolútnou väčšinou spoločnosti vnímané ako nemorálne a neprípustné. Súd preto vyhodnotil návrh navrhovateľa v časti o uloženie povinnosti zdržať sa ďalšieho rozširovania predmetnej knihy ako vecne dôvodný, hoci návrhu nemohol vyhovieť v celom rozsahu. Splnenie tejto povinnosti v zmysle návrhu navrhovateľa by si vyžadovalo spolupôsobenie tretích subjektov, ktoré nie sú týmto rozhodnutím súdu viazané, čo by robili taký výrok súdu nevykonateľným. Rovnako zamietol návrh v časti o uloženie povinnosti nenakladať s autorskými právami k predmetnej knihe. Samotné nakladanie s autorskými právami ešte nepredstavuje zásah do osobnostných práv, hoci by mohlo takému zásahu predchádzať.

K nároku na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy prvostupňový súd uviedol, že k zásahu došlo prostredníctvom knihy, ktorá bola vydaná v dvoch jazykových verziách, spolu v náklade 3.500 ks, kniha bola distribuovaná na území oboch štátov a jej výtlačky boli rozšírené medzi čitateľov. Predmetnú knihu preto možno posudzovať pre účely uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za masovokomunikačný prostriedok, ktorý má vo verejnosti široký ohlas. Poškodenie vážnosti a dôstojnosti navrhovateľa v spoločnosti výrokmi v publikácii kvalifikoval ako závažné z hľadiska ich intenzity, trvania a závažnosti. Na odstránenie takýchto následkov podľa záveru prvostupňového súdu nepostačuje poskytnutie zadosťučinenia, nakoľko toto by nebolo spôsobilé efektívne zmierniť následky

u navrhovateľa. Preto za opodstatnené považoval aj priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to voči obom odporcom.

Pokiaľ ide o výšku náhrady, súd prvého stupňa poukázal na kritériá stanovené § 13 ods. 3 Obč.zák., a to závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práv došlo. Skutkové okolnosti sú v danom prípade vo vzťahu ku každému z odporcov totožné; prvostupňový súd zároveň pri rozhodovaní o výške náhrady prihliadal na rozdielne správanie každého z odporcov v súvislosti s vydaním a distribúciou knihy a tiež po nariadení predbežného opatrenia súdom o zákaze ďalšieho šírenia knihy. V prípade odporcu 1/ vzal do úvahy, že tento sa podieľal na vydaní a distribúcii knihy, bez riadneho overenia pravdivosti publikovaných tvrdení a ich možnej spôsobilosti zasiahnuť do osobnostných práv navrhovateľa, a to za dohodnutú odmenu v sume 106.000,- Sk. Zároveň tiež zohľadnil, že odporca 1/ na žiadosť navrhovateľa a po nariadení predbežného opatrenia sa snažil minimalizovať rozširovanie knihy a tým aj následky zásahu. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy odporcu 1/ potom stanovil sumou 150.000,- Sk. V prípade odporcu 2/ vzal do úvahy aj to, že kniha bola napísaná a vydaná výlučne z iniciatívy odporcu 2/, ktorý tiež na základe plnej moci zastupoval aj objednávateľa vydania knihy (MOVEX, s.r.o.), hoci inak nebol štatutárnym orgánom objednávateľa, všetky výtlačky knihy prevzal priamo z tlačiarne a po vydaní knihy aktívne, bez ohľadu na výzvy navrhovateľa, aby ďalšie šírenie knihy zamedzil, dokonca aj po nariadení predbežného opatrenia prispieval k jej rozširovaniu medzi čitateľov. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy odporcu 2/ stanovil súd sumou 800.000,- Sk. Vo zvyšku návrh navrhovateľa na náhradu nemajetkovej ujmy zamietol.

Prvostupňový súd si vyhradil právo rozhodnúť o trovách konania samostatným uznesením.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie odporca 2./ v časti, v ktorej mu súd uložil odporcovi 2./ povinnosť zdržať sa zásahov do osobnostných práv navrhovateľa a povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 800 000,- Sk. V odvolaní odporca 2./ súdu prvého stupňa vytýkal, že rozhodnutie vydal predčasne, nezistil úplne skutkový stav a nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie skutočností rozhodujúcich pre rozhodnutie vo veci. Nedostatky dokazovania videl tiež v tom, že na pojednávaní dňa 24.5.2006 neboli účastníci poučení podľa § 120 ods. 4 O.s.p. Ďalej namietal, že v súvislosti s právoplatným odsúdením jeho klienta súd nesprávne interpretoval ust. § 135 O.s.p., pretože dôvodmi a skutkovými zisteniami v trestnom konaní nebol súd prvého stupňa viazaný, pričom posudzovanie otázky zodpovednosti v trestnom a občianskoprávnom konaní je diametrálne odlišné. Pokiaľ ide o samotné meritum veci, podobne ako v priebehu prvostupňového konania, na obranu svojho klienta uvádzal, že publikácia obsahuje najmä informácie o navrhovateľovi od tretích osôb, ktoré boli uverejnené v českých médiách. A keďže sa navrhovateľ nedomáhal ochrany svojej osoby vo vzťahu k týmto médiám, odporca 2./ dôvodne predpokladal, že nemá výhrady voči týmto informáciám, a preto z nich vo svojej knihe vychádzal.

Navrhovateľ žiadal odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu ako vecne správny potvrdiť. Procesnú námietku ohľadom zanedbania poučovacej povinnosti účastníkov na pojednávaní dňa 24. 5. 2006 neobstojí, pretože účastníci konania boli súdom poučení podľa § 120 ods. 4 O.s.p. samostatným písomným podaním zo dňa 7. 3. 2005. Neobstojí ani námietka ohľadom nesprávnej interpretácie ust. § 135 O.s.p. a jej vplyvu na vecnú správnosť rozhodnutia, pretože rozsah viazanosti rozhodnutím o tom, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal, je naviac daný tým, do akej miery sú znaky skutkovej podstaty trestného činu súčasne okolnosťami významnými pre rozhodnutie súdu v občianskoprávnom konaní (R 22/1979). Posudzovanie zodpovednosti v trestnom a občiansko-právnom konaní je diametrálne odlišné. Trestnoprávna úprava posudzovania zodpovednosti je ďaleko prísnejšia než úprava občianskoprávna, čo nepochybne svedčí skôr v neprospech odporcu. Kým zodpovednosť za zásah do práva na ochranu osobnosti je v občianskoprávnych vzťahoch založená na princípe prezumovaného zavinenia a z hľadiska subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu ohovárania vyžaduje zákon dokonca úmysel. Skutková podstata trestného činu ohovárania, pre ktorý bol právoplatne odsúdený odporca 2/, v plnej miere korešponduje so skutkovou podstatou neoprávneného zásahu do osobnostných práv. Skutkový stav ustálený v trestnom konaní je teda identický a aj právne významný pre rozhodnutie v občiansko-súdnom konaní. Právoplatným rozsudkom Okresného súdu vo Zvolene č. 4T 179/03 z 24. 5. 2005 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. 2To

174/05 z 13. 10. 2005 bol teda súd prvého stupňa nepochybne právne viazaný pri posudzovaní otázky, či odporca 2/ neoprávnene zasiahol do osobnostných práv navrhovateľa. Prvostupňový súd postupoval správne aj v tom, že dôkazy navrhované odporcom 2/ odmietol vykonať ako nadbytočné. Žiaden z navrhovaných dôkazov nie je zameraný na preukázanie pravdivosti difamujúcich tvrdení, svedčiacich jednoznačne v prospech navrhovateľa (napr. výsluch svedka B., register trestov navrhovateľa, Správa Ministerstva vnútra SR, výsledky šetrenia daňových úradov a pod.).

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací svojím (v poradí prvým) rozsudkom zo dňa 3. apríla 2008 č. k. 9 Co 420/2006 - 361 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa povinnosti odporcu 2/ zdržať sa zásahov do práva navrhovateľa na ochranu osobnosti spočívajúcich v rozširovaní, v predaji a v ďalšom vydaní publikácie autora Y. X. s názvom „P. R. V.“ a to v akejkoľvek podobe a jazykovej verzii potvrdil. V napadnutej časti týkajúcej sa povinnosti odporcu 2/ zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy zmenil rozsudok okresného súdu tak, že návrh zamietol. Rozhodnutie v tejto časti odôvodnil tým, že napriek záveru, že výroky sú spôsobilé privodiť navrhovateľovi ujmu na jeho osobnostných právach a za tento zásah je odporca 2/ povinný niesť zodpovednosť, nebolo v danej veci možné priznať navrhovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, nakoľko súd môže priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch iba vtedy, ak je dokazovaním preukázané, že osobná ujma je spojená so zvlášť citeľným znížením a sťažením postavenia navrhovateľa v kruhu, kde sa pohybuje. Podľa odvolacieho súdu závery súdu prvého stupňa ohľadne priznania nemajetkovej ujmy nebolo možné brať za dôkazne podložené. Pri úvahách o výške prisudzovanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súd prvého stupňa nepostupoval správne. Odvolací súd uzavrel, že navrhovateľ nepreukázal jednu z podmienok pre úspešné uplatnenie práva, pretože nepreukázal, že došlo k následkom predpokladaným v § 13 Občianskeho zákonníka.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ dovolanie v časti výroku, v ktorej bol rozsudok okresného súdu zmenený tak, že žaloba voči odporcovi 2/ o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 26 555,16 Eur (800 000,- Sk) bola zamietnutá. Navrhol, aby dovolací súd zrušil v napadnutej časti rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací na dovolanie navrhovateľa uznesením zo dňa 31. januára 2011 č. k. 2 Cdo 269/2009 - 387 (v poradí prvý) rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci zopakoval alebo doplnil dokazovanie. Ak sa však odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

Odvolací súd preskúmal vec v napadnutom rozsahu podľa § 212 ods. 1 O.s.p. (t.j. vo výroku, ktorým bola odporcovi 2/ uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 26.555,16 €, v prepočte 800.000,- Sk, na odvolacom pojednávaní podľa § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p. Odvolací súd v zmysle § 129 ods. 1 a § 213 ods. 3 O.s.p. zopakoval dokazovanie čítaním listinných dôkazov : 1/ publikácie autora Y. X. „. R. V., 2/ uznesenie Okresného úradu justičnej polície PZ Zvolen zo dňa 9. 12. 2012 ČVS : OUJP-864/20-ZV-2002, 3/ uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2Co 174/2005, 4/ rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 4T 179/03 - 262, 5/ výsluch navrhovateľa konaného na pojednávaní dňa 21. 2. 2003, 15. 6. 2005 a 14. 12. 2005, 6/ výsluch svedka B. konaného na pojednávaní dňa 21. 5. 2003. Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie odporcu 2/ nie je dôvodné.

V predmetnej veci sa navrhovateľ domáha ochrany osobnostných práv proti zásahu do svojej cti a dôstojnosti; tento zásah mal spočívať vo vydaní, predaji a rozširovaní knižnej publikácie „P. R. V.“. Táto publikácia obsahovala a šírila nepravdivé údaje o navrhovateľovi, keď navrhovateľa označovala za zlodeja, klamára, podvodníka, kniha tvrdila, že navrhovateľ vytuneloval spoločnosť PROFERTA, antidatumoval dokumenty spoločnosti AGROFERT, ktorú mal získať podvodným konaním, naznačovala záujem navrhovateľa na odstránení L. Y., s tým, že C.. R. V. mal v držbe a dokonca obchodoval so

zmenkami L. Y.. Na viacerých miestach knižnej publikácie odporca 2/ uvádzal, že sa navrhovateľ dopustil podplácania, krádeží nehnuteľností, daňových podvodov, podvodov vo výberových konaniach a pri privatizáciách, že financoval rôzne politické strany v Čechách a na Slovensku a taktiež celý rad rôznych fabulácií o osobe navrhovateľa.

Podľa § 11 Obč.zák. fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Ako vyplýva z cit. ust. § 11 Obč. zák. občianska česť a ľudská dôstojnosť sa považujú za natoľko významné hodnoty každej fyzickej osoby ako individuality, že im zákon priznáva nárok na právnu ochranu. Je to tak preto, že česť fyzickej osoby je výrazom úcty alebo vážnosti, ktorú tá - ktorá fyzická osoba požíva u ostatných členov spoločnosti, napr. pre svoje postoje, názory, konanie. Česť fyzickej osoby nepochybne silne ovplyvňuje aj jej postavenie a uplatnenie v spoločnosti.

Najbežnejšou formou zásahov do občianskej cti a ľudskej dôstojnosti sú skutkové tvrdenia a hodnotiace úsudky (kritika). V prípade skutkového tvrdenia ide o fakt, ktorého pravdivosť možno objektívne verifikovať tzv. dôkazom pravdy; v prípade kritiky ide o tzv. hodnotiace úsudky, t.j. názory, ktoré sú svojou povahou subjektívne - sú výrazom názorov toho, kto ich prednáša - a teda ktorých správnosť nie je možné objektívne preukázať, dôkaz pravdy je vzhľadom na povahu veci v prípade kritiky vylúčený. Zákon poskytuje ochranu proti takýmto zásahom len vtedy, ak ide o zásah neoprávnený. K neoprávnenému zásahu do práva fyzickej osoby na česť a dôstojnosť dôjde nepochybne nepravdivými skutkovými tvrdeniami, ktoré sú zároveň objektívne spôsobilé privodiť ujmu na cti dotknutej fyzickej osoby. Povinnosť tvrdenia, dôkazná povinnosť a dôkazné bremeno ohľadom zásahu objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu, zaťažuje dotknutú fyzickú osobu (navrhovateľa).

Neoprávnenosť zásahu do občianskej cti a dôstojnosti je spravidla vylúčená v prípade, ak tvrdenia, ktorými malo dôjsť k zásahu do osobnostných práv, sú pravdivé. Ich pravdivosť musí preukázať ten, kto do cti a dôstojnosti fyzickej osoby zasiahol, t.j. pôvodca zásahu (odporca). Nie je teda vecou navrhovateľa, ktorý sa domáha ochrany svojej cti a dôstojnosti, aby preukazoval, že ním napádané tvrdenia sú nepravdivé.

V súdenej právnej veci odporca 2/ (s odporcom 1/) zasiahli do osobnostných práv navrhovateľa; uvedený zásah spočíval v skutkových tvrdeniach, ktoré boli neoprávnené (nebola preukázaná ich pravdivosť) a zároveň difamujúce (spôsobilé privodiť navrhovateľovi ujmu). V konaní bola právoplatným rozsudkom Okresného súdu vo Zvolene č.k. 47 179/2003 - 262 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 2To 174/2005 - 282 preukázaná trestná zodpovednosť odporcu 2/ ako autora publikácie „P. R. V.“ pre trestný čin ohovárania. V súlade s ust. § 135 O.s.p. bolo preto nutné vychádzať zo skutkového stavu, ktorý bol zistený v trestnom konaní, nakoľko rozsah viazanosti rozhodnutím o tom, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal, je daný tým, do akej miery sú znaky skutkovej podstaty trestného činu súčasne okolnosťami významnými pre rozhodnutie súdu v občianskoprávnom konaní (R 22/1979). Skutková podstata trestného činu ohovárania, pre ktorý bol odporca 2/ právoplatne odsúdený, plne korešponduje so skutkovou podstatou neoprávneného zásahu do osobnostných práv navrhovateľa.

Vyššie spomínané závery boli už predchádzajúcimi rozhodnutiami súdov (prvého stupňa, ako aj odvolacieho súdu v spojení s uznesením dovolacieho súdu) ustálené, keďže v časti uloženia povinnosti odporcom 1/, 2/ zdržať sa neoprávnených zásahov do osobnostných práv navrhovateľa, ako aj uloženia povinnosti náhrady nemajetkovej ujmy odporcovi 1/, rozhodnutia súdov už nadobudli právoplatnosť. Nedoriešená zostala otázka oprávnenosti uplatneného nároku navrhovateľa na náhradu nemajetkovej ujmy voči odporcovi 2/, ktorú mu súd prvého stupňa priznal vo výške 800.000,- Sk, v prepočte 26.555,16 €.

Podľa § 13 ods. 1 Obč.zák. fyzická osoba má právo domáhať sa, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

Podľa § 13 ods. 2 Obč.zák. pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa ods. 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 Obč.zák. výšku náhrady podľa ods. 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo.

Účelom právnych prostriedkov uvedených v ust. § 13 Obč.zák. je dosiahnuť, aby ujma spôsobená poškodenej osobe bola odstránená a aby jej bola zabezpečená náprava , ktorá by zmiernila nepriaznivý následok - utrpenú ujmu na osobnostných právach. Posudzovanie závažnosti ujmy spôsobenej fyzickej osobe v súvislosti s neoprávneným zásahom do osobnostných práv prešlo v súdnej praxi (rozhodnutia NS SR sp. zn. 4Cdo 232/2010, 3Cdo 137/2008) určitým vývojom, ktorý dospel k tomu, že podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy - v závislosti od individuálnych okolnostiach daného prípadu - existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie, dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba.

Vzhľadom na závažnosť informácií v publikácii (šírenie neoverených informácií v niektorých prípadoch až o kriminálnom konaní, ktorého sa mal navrhovateľ údajne dopustiť), okolnosti prípadu (publikovanie a aktívne rozširovanie nedostatočne overených informácií, a to aj po nariadenom predbežnom opatrení súdu, ktorý ďalšie šírenie knihy zakázal), spôsob neoprávneného zásahu (publicita tlačou) by morálne zadosťučinenie nebolo postačujúce a ani dostatočne účinné (§ 13 ods. 1 O.s.p.) - v danom prípade došlo k neoprávnenému zásahu tlačou, ktorá znamená širokú publicitu difamujúcich informácií o navrhovateľovi. Konanie s kriminálnym obsahom (odhliadnuc od trestnoprávnej roviny) je vo všeobecnosti vnímané ako nemorálne a odsúdeniahodné. Spájanie takéhoto konania s konkrétnou osobou, hoci len v náznakoch, znamená vždy dehonestáciu uvedenej osoby a chápe sa ako jej silný morálne zlyhanie. Publikácia „P. R. V.“ navrhovateľa vystavila silnej negatívnej publicite, v podstate ho škandalizovala. Nepodložené informácie o údajom konaní navrhovateľa boli nepochybne spôsobilé ohroziť vážnosť navrhovateľa v očiach širokej verejnosti. Navrhovateľ je súkromným podnikateľom; ako podnikateľ, ktorý chce úspešne obstáť v silne konkurenčnom podnikateľskom prostredí, si vyžaduje vysoký stupeň dôveryhodnosti, spoľahlivosti a seriózności. Skutky, s ktorými ho inkriminovaná kniha dávala do súvisu, zásadným spôsobom spochybňovali, či navrhovateľ takéto požiadavky spĺňa. Ujma bola navrhovateľovi spôsobená prostredníctvom hromadného oznamovacieho prostriedku - tlače, ktorá má široký vplyv na verejnosť. Vzhľadom na uvedené bolo potom opodstatnené aj navrhovateľom uplatňované právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch - peňažné zadosťučinenie. V situácii, v ktorej došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv navrhovateľa, by vzniknutú ujmu objektívne pociťoval ako závažnú každý, kto by sa nachádzal v postavení navrhovateľa.

Pokiaľ ide o výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, zákon nelimituje výšku náhrady ani minimálnou ani maximálnou hranicou, hovorí len o tom, že peňažné zadosťučinenie má byť primerané. Bolo už uvedené, že peňažná náhrada má zabezpečiť zmiernenie utrpenej nemajetkovej ujmy, ktorou súd vymedzuje rozsah a mieru ujmy na osobnostných právach poškodenej osoby, vychádzajúc zo všetkých okolností prípadu, intenzity zásahu, spôsobu, akým bol zásah vykonaný a pod. Berúc do úvahy zmienené kritériá, odvolací súd považoval priznanú peňažnú satisfakciu vo výške 800.000,- Sk za primeranú, t.j. rozhodnutie prvostupňového súdu s prihliadnutím na vývoj súdnej praxe vyhodnotil ako správne.

Odvolací súd zo všetkých vyššie uvedených dôvodov rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil, ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

O trovách konania (prvostupňového, odvolacieho i dovolacieho) rozhodne súd prvého stupňa na základe § 224 ods. 4 O.s.p.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.